

اجتهاد

Adresse

Idjtihad Constantinople

Téléph: St. 865

XVIIIme ANNÉE

10 Fév. 1923 — No. 151

اداره خانه سی

جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

« اون سکزنجی سنه تاسیسیه »

نومرو ۱۵۱ — ۱۰ شباط ۱۹۲۳

حیاتی، فلسفی، اجتماعی فکر غزته سی

دارالفنون و ملی تربیه

ملی تربیه مسئله لرینک موضوع بحث اولمغه باشلادینی شو صیراده ، دارالفنونلرک بو خصوصده کی وظیفه لرینک اهمیتنی خاطرلاماق قابل دکلدر . چونکه دنیانک هر یرنده ملی تربیه نک اساسلرینی وضع ایدن ، غایه لرینی تثبیت ایله او غایه لره وصول ایچون تعقیبی اقتضا ایدن یوللری کوستره نک مهم رهبر دارالفنونلر اولمشدر .

بالخاصه ادبیات و حقوق مدرسه لرینک بو خصوصده کی وظیفه لری پک بویوکدر . چونکه ملتلری یکدیگرندن تفریق ایدن ، هر ملتک شخصیت معنویه سنی تشکیل ایله بن عاملر ، یا تاریخی ویا لسانی عامللردر : بر ملت دیمک ، بر جوق مؤثرات تاریخیه نک سوق و الحاسیله لسانلری وحسی تمایللری برلشمش یعنی مشترک بر وجدانه مالک اولمش بر هیئت مجموعه دیمکدر . عرق و دینی مشابهلر بر ملت تشکیلی ایچون ناصیل کافی دکلسه ، عرق و دینی مغایر تدرده بر ملتک ، بر ملتک تشکله مانع اولاماز . حتی تک باشنه « لسان ، بیله ، ملتک تشکله ایدمک بویوک بر عامل ایکن ، ینه بوسبوتون مؤثر دکلدر : آناتولیده آنا لسانلری تورکجه بر طاقم اورتودوقسلر وارددرکه ، لسانجه تورکلرله متحد اولدقلری حالدده دین آیریلغندن دولایی اصلاً تورکجه شمشلر ، و عصرلردن صوکر اورتودوقسلق غیرتیه روم ملیته تهالکه الحاق ایله مشلدر . بونلرک بویوک بر قسمی ، پک قوتلی بر احتمال ایله ، اساساً تورک ایدی ؛ لکن دیگر تورکلرله آارلرنده موجود دین آیریلنی تورکله کتمل ایتمه لرینه مانع اولمش ملی تاریخلرینی و ملی عنعنه لرینی اونومه لری نتیجه سننده اورتودوقسلق اوللری روم ملیتی دائره سنه صوقشدر . دها اوزون اوزون تکثیر ایدیله بیله جک بوکی مثاللردن صرف نظر ، یالکز شونی سوبیله مکله اکتفا ایدمکله ، عین وجدان مشترکه مالک اولان ، فلاکت و سعادتده متحدالحس بولونان بر زمره بر « ملیت » تشکیل ایده بیلیر .

ایشته شو ایضاحات پک اعلا کوستریورکه ملتلر ایچون الک مهم شی کندی لسانلرینه صاریلق ، عنعنه لرینی اونوتماق ، ملتک مفاخریه مغرور اولمقله برابر فلاکتلرینی و نقصانلرینی ده

بیلهرک اونلرک اصلاح و کماله چالشمقندر ، ربابا ، حیانتک بیکانه محصولی اولان اوغلنک کندیسنه بیکانه قالمه سنی ، کندینی انکار ایتمه سنی ناصیل ایسته مزسه ، بر ملت ده کندی آراسندن یتیشه جک فردلرک « مشترک ملی وجدان » دن نصیه دار اولمامه سنی البته قبول ایده مز . کائناتده باقایی جنس ، آرزوسی عمومیدر : جانی موجوداتک هپسی کندی نسلنک ادامه سنی حرصیله مجه زدر . شو حالدده بر ملتک ، کندی ایچندن چیه حق فردلرک کندی حسیاتنه بیکانه قالمه سی ایچون صرف غیرت ایتمه سی قدر طبیعی رشی اولاماز . بر ملت تصور ایدیکیزکه اولنک یتیشدیردیکي فردلر کندی ملتلری سومه سینلر ، کندی ملتلرینه طاند هر شیئی فنا کورسونلر ، ملتلرینک لهنده کی هر شیئه کولسونلر و علیهنده کی هرافترایه اینانسونلر . او حالدده بو ملت هنوز وجدان ملیسنی ادراک ایده ممش ، بو افراد ملی تربیه کورمه مش دیمکدر . ایشته بو کون بز مع التأسف بو الیم وضعیته بولونیورز ، « تحصیل و تربیه کورمش ، عالم ، فاضل ، کفی صفتلر اضافه ایتدیکمز کویا کزیده آدملمزک بر جوخی ، کندی ملتک حرثی علیهنده بولونمیی بر لازمه مدنیت عد ایتمکدن حالا قورتولمادیلر ...

بزم کی هنوز یکیدن یکی به عصر یلشمک احتیاجنی دویان ملتک دارالفنونلری ، بالخاصه ادبیات - یعنی فیلولوژی ، تاریخ ، فلسفه ، جغرافیا - فا کولته سنک هیئت علمیه سی هر شیدن اول « ملی حرث » ی آرامق و بوضورتله « ملی تربیه » اساسلرینی اوکا کوره تثبیت ایتک وظیفه سیله مکلفدرلر . ملتزمک نه تاریخی ، نه لسانی ، نه ادبیاتی ، نه صنایع نفیسه سنی ، نه ده تنبغات حقوقیه ، اخلاقیه و اقتصادیه سنی بیلپورز . المزه ، دکل بوتون تورکلرک ، حق سادجه آناتولی تورکلرینک تاریخی ، جغرافیائی ، لسانیاتی کوستره نک اوافق بر اثر بیله یوق . حالوکه یالکز بالقان ملتلری دکل ، هنوز پک یکی دولت تشکیله موفق اولان ارمنیلر بیله کندی ماضیلرینی ، عنعنه لرینی ، لسانلرینی بیلپورلر و « ملی تربیه » اساسلرینی اوکا کوره حاضر لایورلر . بولغارلر ، صرف بو مقصدله ، دها قاچ ییل اول مختاریتلرینی قازانجه (صوفیه) ده هر شیدن اول بر ادبیات فا کولته سی تأسیس ایتشلردی .

صربلرک، ماجارلرک، ساثر جنوب اسلاولرینک بو خصوصده صرفه ایتدکاری مساعیدن بجنه ايسه مقاله مزك حمى مساعد دكلدر . اكر بز ممكن مرتبه آزر زمان ظرفده مى مورخلر ، فيلولوغلر ، اتنوغلر افلر ، آرکه ثولوغلر ، جغرافيا ناسلر ، اقتصاد جيلر يتيشدير مزسه لك «ملى حرث» مزى قطعياً بولاميز واونى بولامايجه ده مى تربيه اساسلرينى صاغلام بر صورتده قورروب استقباله قوشاميز ، مورخلر فيلولوغلر ، اتنوغلر افلر ، آرکه ثولوغلر ، بعض سطحى كوروشليرك ظن ايتديكى كهي ، بر ملت ايچون على العاده برزيفت دكل ، اك مبهم وحيانى بر احتياج دكلر . چونكه بر ملته محتاج اولدينى معنوى غدايى ويره جك وملتى ملت شكنده محافظه ايده جك يالكنز اولدر . بر ملت ماده نه قدر ترقى ايدرسه ايتسون بو غداي معنويدن محروم قاليرسه «ملت» شكنده اداره حيات ايده مز . اوندن باشقا تاريخ دخی كوسترييور كه بر ملتك مادی تعاليسى اول امرده معنويتك ، فكر و اخلاق سويه سنك يو كنه له سيله قابلدلر . اميد و تمى ايده لم كه دارالفنونلر و بالخاصه ادبيات و حقوق مدرسه لرى ؛ ملتك كنديلرندن بگه ديكي بومشكل وظيفه يى موفقيتله ايفا ايتسونلر و قهرمان اودونك سلا حاريله تميزله ديكي ساحده علم و عرفان آبدلرى قورسونلر .

كوپرى زاده:

محمد فؤاد

به رغسون فلسفه سنه دأر

ملى حرثاتك هنوز باشلا ديفنى تاريخده ايدى ، «آقشام» ده معنوى قوتلر حقيقتندن ، و بار ايجيلفندن بحث ايدن برايكى مقاله چيقمشدى . بر كون آرقاداشلر مدنبرى : — نه در بوياديغكنز ؟ «مستيسزم» ه كيديور . سكر ! مملكتده علم علمنده جريان اولاجق ...

ديدى . و كنديسنك مستيسزم علمنده يازاجفى سويلدى . بن ساده ده «به رغسونيزم» جريائى قصد ايدبيورسه بو فلسفه لك نه ظن ايتديكى كهي علم علمدارى ، نه ده مستيتك — سرى — بر فلسفه اولماديفنى سويلدم . وبالذات (به رغسون) لك اثرلرينى او قوماسنى توصيه

ايتدم . آرقاداشم اوزمانه قادار (به رغسون) ي او قوماديفنى اعتراف ايتدى ... بو تصادف ، بو محاوره تكرار كوسته ردى كه : بر فلسفه لك بر مملكتده آ كلاشيلماسى ايچون دوغرى اولماسى ، حتى آجيق بر لسانله يازلماسى كافى دكلدر ، هر حالده دوغرى تلقى ايديلمكه مساعد بر محيطده انتشار ايتمه سى ، دوغرى تلقى به مساعد دماغلره اكيلمه سى ده لازمدر . نته كيم فكرى تربيه سى اولمايان بر مملكتده علم تلقيسنك ، علمك قيمتى نه اولاييلير ؟ بديهى تربيه سى ابتدائى اولان بر مملكتده بر (واغنه ر) بر (شوين) نه دن تقدير ايدياسين ؟ ! يكي ي قبول و تمثى حاضرلنى يالكنز علم وصنعت ايچون دكل ، فلسفه ايچون ده لازم دكلدر ؟ او حالده هر مملكت ده هر دور هر فلسفى تلقى به مساعد اولماديفنى كهي ، هر او قومش ، يازمش و بر آرز دوشونمه يه آليشمش اولان انسانده هر فلسفى بر تلقى به حاضر لاش دكلدر . فلسفه ايله دور ، فيلسوفله اونى او قويا ن متفكر آراسنده هر شيدن اول جاني بر مناسب لازمدر . او مناسب ايسه ، محبت در . دور مزك روخنه وبالذات روخنه يى فلسفه يه — ناصل كه يكي بر علم وصنعت تلقيسنه — قارشى بو محبت اولمادقجه ، اونى آ كلامق كوچدر . چونكه يكي ي بزه آكلاتان ، بزي يكي ي آ كلاياجق وضعيته قويا ن ، هر شيدن ، هر تعليم و تحصيلدن اول بودويغو ، بو محبتدر . يكي ي آ كلامق ايچون ياديغمز هر دورلو تحليل و مقابسه لرك آلتنده بو جاني علاقه تأسس ايتك سياه سنده در ، كه يكي فلسفه لك قلبكهنه واصل اولورز . او زمان بو فلسفه ده ظاهراً غريب و متضاد كورونن بر جوق فنلر جاني بر وحدت ايجنده اريديكى كورورز . على العاد زمانلرده بيله قارشيمزده كينك مرامى آ كلامق ايچون ياديغمز جمله دخی قطعياً بوندن باشقه بر شى دكلدر . عالم خارجى به عائد بر موضوعك مثلاً بر بنانك ، بر حيوانك يا خود بر انسانك ، جاني ، جانسز بر منظره لك عجزلرى ، نقصانلرى و تضادلرى ماوراسنده در لاشان معنائى بولق واونى يا قلامق ايچون صنعتكارك آلديفنى كره حياتى ، صميمى فقط لاعقلى وضعيت دخی بونى كوسته دير . صنعتكار بو صورتله اشيانك پارچه لرينه دكل ، بلكه روخنه ، مغناسنه واصل